

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VAIKO TEISIŲ APSAUGOS PAGRINDŲ
ĮSTATYMO NR. I-1234 PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII-643 2, 3, 4, 9, 29, 31,
32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 42, 43 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, ĮSTATYMO
PAPILDYMO 36¹, 36², 36³, 36⁴, 38¹ STRAIPSNIAIS IR 38 STRAIPSNIO
PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMAS**

2018 m. d. Nr.
Vilnius

1 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 2 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. **Atvejis** – kompleksinės pagalbos vaikui ir (arba) jo atstovams pagal įstatymą poreikio atsiradimas.“

2. Pakeisti 2 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. **Fizinė bausmė** – vaiko drausminimas, kai fizinis veiksmas naudojamas fiziniam skausmui, net ir nedideliame, sukelti ar fiziškai kankinti vaiką arba pažeminti jo garbę ir (ar) orumą. Fizinė bausmė nelaikoma legaliai taikoma bausmė ir kitokios poveikio priemonės nepilnamečiams.“

3. Pakeisti 2 straipsnio 9 dalį ir ją išdėstyti taip:

„9. **Smurtas prieš vaiką** – veikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, tyčinė nepriežiūra, jeigu dėl to vaikas mirė, buvo sutrikdyta jo sveikata, normali raida, jam sukeltas skausmas ar pavojus gyvybei, sveikatai, normaliai raidai, šiurkščiai pažeista vaiko garbė ir (ar) orumas. Smurtu nelaikomi proporcingi veiksmai, kuriais prieš vaiką panaudojama fizinė jėga ir vaikui sukeliamas fizinis ar psichinis skausmas, kai šiais veiksmais siekiama išvengti didesnės žalos ar pavojaus vaiko saugumui, sveikatai ar gyvybei ir to negalima pasiekti kitomis priemonėmis.“

4. Pakeisti 2 straipsnio 12 dalį ir ją išdėstyti taip:

„12. **Vaiko interesai** – gyvenimas šeimoje su tėvais, giminystės ryšių išlaikymas, sveika ir saugi aplinka ir sąlygos, tenkinančios vaiko individualius poreikius, kurie atitinka vaiko amžių, vystymąsi, gebėjimus ir brandą bei užtikrina tinkamą vaiko raidą ir auklėjimą.“

5. Pakeisti 2 straipsnio 14 dalį ir ją išdėstyti taip:

„14. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse (toliau – Civilinis kodeksas), Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme (toliau – Socialinių paslaugų įstatymas) ir Šeimos stiprinimo įstatyme.“

2 straipsnis. 3 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 3 straipsnio 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1) fizinis smurtas – tyčinis fizinis veiksmas ar veiksmai prieš vaiką, taip pat fizinė bausmė, jeigu dėl to vaikas mirė, buvo sutrikdyta jo sveikata ar normali raida arba buvo sukeltas žymus skausmas ar realus bei tiesioginis pavojus vaiko gyvybei, sveikatai ar normaliai raidai arba šiurkščiai pažeminta vaiko garbė ir (ar) orumas“.

2. Pakeisti 3 straipsnio 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) psichologinis smurtas – tyčinis sistemingas vaiko teisės į identiškumą pažeidinėjimas, vaiko žeminimas, patyčios, gąsdinimas, būtinos vaiko normaliai raidai veiklos trikdyimas, prievartinis vaikų ir tėvų atskyrimas prieš jų valią, asocialaus elgesio skatinimas ar kitokia nefizinio kontakto elgsena (veiksmai ar neveikimas), dėl kurios vaikas mirė, buvo sutrikdyta jo sveikata ar normali raida arba sukeltas realus ir tiesioginis pavojus vaiko gyvybei, sveikatai, normaliai raidai ar šiurkščiai pažeminta vaiko garbė ir (ar) orumas“.

3. Pakeisti 3 straipsnio 4 punktą ir jį išdėstyti taip:

„4) nepriežiūra – tyčinis tėvų ar kitų vaiko atstovų pagal įstatymą ar už vaiko priežiūrą atsakingo asmens nuolatinis vaikui būtinų fizinių, emocinių ir socialinių poreikių netenkinimas ar aplaidus tenkinimas, dėl kurio vaikas mirė, buvo sutrikdyta jo sveikata ar

normali raida arba sukeltas realus bei tiesioginis pavojus vaiko gyvybei, sveikatai ar normaliai raidai.“

3 straipsnis. 4 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 4 straipsnio 15 punktą ir jį išdėstyti taip:

„15) pagalbos viršenybės – vaikui, ypač delinkventinio elgesio atvejais, taip pat jo šeimai užtikrinama pagalbos priemonių viršenybė prieš baudžiamąsias priemones“.

4 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 9 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„Vaikas turi teisę į vardą, pavardę, tautybę ir pilietybę, teisę į šeimos bei kitus giminytės ryšius, neleidžiant į juos neteisėto kišimosi, bei jų išsaugojimą, teisę puoselėti savo kalbą, kultūrą, papročius, tradicijas ir teisę į religijos laisvę. Kai ši vaiko teisė pažeidžiama, valstybė suteikia vaiko interesus atitinkančią apsaugą ir paramą, kuri reikalinga, kad vaikas galėtų atkurti prarastus identiškumo elementus.“

5 straipsnis. 29 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 29 straipsnį nauja dalimi ir ją išdėstyti taip:

„8. Tėvai dėl perteklinio, neproporcingo kišimosi į privatų šeimos gyvenimą turi teisę reikalauti jų šeimai padarytos civilinės žalos atlyginimo. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos ar jos įgalioto teritorinio skyriaus darbuotojų, policijos pareigūnų ar kitų valdžios institucijų darbuotojų neteisėtais veiksmais vaikui ir kitiems šeimos nariams sukeltą žalą atlyginama Civilinio kodekso 6.271 straipsnio nustatyta tvarka.“

2. Papildyti 29 straipsnį nauja dalimi ir ją išdėstyti taip:

„9. Tėvai dėl šeimai taikomų perteklinių, neproporcingų priemonių ar kitų neteisėtų veiksmų turi teisę kreiptis į Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolierių, LR Seimo kontrolieriaus tarnybą ir kitas institucijas, turinčias teisę nagrinėti tokio pobūdžio skundus.“

6 straipsnis. 31 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 31 straipsnio 8 dalį ir ją išdėstyti taip:

„8. Tėvai ar kiti vaiko atstovai pagal įstatymą, sveikatos priežiūros ar kitokią pagalbą vaikui, jo tėvams ar kitiems vaiko atstovams pagal įstatymą teikiantys specialistai, vaiko mokyklos vadovai, kiti švietimo paslaugų teikėjai, mokytojai, kiti specialistai, teikiantys specialiąją, psichologinę, socialinę pedagoginę, specialiąją pedagoginę pagalbą bendradarbiauja vaiko teisių užtikrinimo srityje, atsižvelgdami į Konstitucijoje įtvirtintą tėvų teisę auklėti vaikus pagal savo įsitikinimus.“

7 straipsnis. 32 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 32 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„1. Draudžiama vaiko tėvams asmenines teises ir pareigas perduoti kitiems asmenims.

2. Kitiems vaiko atstovams įstatymu nustatytas teises ir pareigas perduoti kitiems asmenims galima tik įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka.“

8 straipsnis. 33 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 33 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Atsiradus vaiko funkcionavimo ir socialinės aplinkos rizikos veiksniams bei rizikos veiksniams, susijusiems su vaiko tėvais ir jų santykiais su vaiku, kai nėra realaus ir tiesioginio pavojaus, kurio neįmanoma pašalinti kitomis priemonėmis, vaiko saugumui, sveikatai ar gyvybei, prioritetas taikomas vaiko išsaugojimui šeimoje, teikiant vaikui ir jo tėvams šio ir kitų įstatymų nustatyta tvarka prevencinę ir (ar) kompleksinę pagalbą.“

9 straipsnis. 34 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 34 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„6. Savivaldybėje šeimoms ir vaikų besilaukiančioms vienišoms motinoms sudaromos galimybės dalyvauti tėvystės mokymuose, šeimos įgūdžius ugdančiose ir palaikančiose programose. Šiuose mokymuose dalyvavusių asmenų vaikams savivaldybės gali suteikti pirmumo teisę gauti ikimokyklinio ugdymo paslaugas. Savivaldybė kuria ar prisideda prie programų, kurių paskirtis yra mokyti smurtaujančius asmenis nesmurtinio

elgesio, siekiant pakeisti smurtinės elgsenos modelius, kūrimo, taip pat sudaromos sąlygos organizuoti mokymus specialistams, dirbantiems su smurto veiksmų aukomis arba tokių veiksmų vykdytojais, smurto prevencijos ir jo atvejų nustatymo. Savivaldybė steigia ir remia vaikų dienos centrus, teikia konsultacijas, informaciją šeimoms dėl joms būtinos pagalbos gavimo, taip pat sudaro galimybes vaikus auginančioms šeimoms, kurios susiduria su krizėmis dėl šeimoje kylančių konfliktų, pasinaudoti savivaldybės organizuojamu ir teikiamu pirminės teisinės pagalbos teikimu ir Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatyme numatytu valstybės užtikrinamu neteisminių taikinamuoju tarpininkavimu.“

10 straipsnis. 35 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 35 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Švietimo, asmens sveikatos priežiūros, vaiko teisių apsaugos, socialinių paslaugų, teisėsaugos ir kitų institucijų darbuotojai, taip pat kiti asmenys, turintys duomenų apie galimą šiurkštų vaiko teisių pažeidimą, keliantį pavojų jo sveikatai ir gyvybei, arba apie likusius be tėvų globos nepilnamečius vaikus ar būtinumą ginti nepilnamečių teises ir teisėtus interesus (dėl tėvų ligos, mirties, išvykimo ar dingimo, tėvų atsisakymo atsiimti vaikus iš mokymo, auklėjimo ar gydymo įstaigų ar panašių priežasčių), privalo apie tai nedelsdami informuoti policiją ir (ar) Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą ar jos įgaliotą teritorinį skyrį pagal vaiko ar savo gyvenamąją vietą.“

2. Pakeisti 35 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Asmens, pateikusio šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytą informaciją, raštu ar žodžiu aiškiai išreikštu pageidavimu turi būti išlaikytas jo anonimiškumas prieš trečiuosius asmenis, išskyrus ikiteisminio tyrimo institucijas, prokuratūrą ir teismus. Ši nuostata netaikoma šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų institucijų, įstaigų, organizacijų darbuotojams. Asmens, pateikusio šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytą informaciją, tapatybė gali būti atskleista ir tada, kai nustatoma, kad buvo suteikta melaginga informacija. Už žinomai melagingą pranešimą apie vaiko teisių pažeidimą yra taikoma administracinė atsakomybė.“

11 straipsnis. 36 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 36 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai ar jos įgaliotam teritoriniam skyriui priklausančios mobiliosios komandos specialistas, gavęs žodžiu, raštu ar bet kokiomis nuotolinio ryšio priemonėmis pranešimą apie galimą šiurkštų vaiko teisių pažeidimą, kuo skubiau, tačiau ne vėliau kaip per tris darbo dienas nuo pranešimo gavimo, pradeda nagrinėti pranešimą ir susitinka su šeima, ją išklauso. Jeigu yra poreikis, vaiką išklauso nedalyvaujant vaiko atstovams pagal įstatymą, atsižvelgęs į vaiko amžių ir brandą bei vaiko santykius su jo tėvais ar kitais vaiko atstovais pagal įstatymą. Jeigu yra įtarimų, kad vaikas patyrė smurtą, vaikas pagal poreikį turi būti išklausytas psichologo. Mobiliųjų komandų sudarymo, specialistų atrankos ir jų darbo tvarkos aprašą tvirtina socialinės apsaugos ir darbo ministras.“

2. Papildyti 36 straipsnį nauja dalimi ir ją išdėstyti taip:

„2. Jei Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos ar jos įgalioto teritorinio skyriaus mobiliosios komandos specialistas, atlikęs 36 straipsnio 1 dalyje nurodytus veiksmus, nustato, jog pranešimas apie galimą šiurkštų vaiko teisių pažeidimą yra pagrįstas, šio įstatymo 38 straipsnyje nustatyta tvarka yra atliekamas vaiko ir šeimos poreikių vertinimas, esant būtinybei pagal 41 straipsnį inicijuojamas atvejo vadybos procesas, kurio metu yra įvertinamas kompleksinės pagalbos vaikui ir šeimai poreikis Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nustatyta tvarka.“

3. Papildyti 36 straipsnį nauja dalimi ir ją išdėstyti taip:

„3. Jeigu Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos ar jos įgalioto teritorinio skyriaus mobiliosios komandos specialistas įsitikina, jog pranešimas apie galimą vaiko teisių pažeidimą yra nepagrįstas, jis priima sprendimą baigti pranešimo nagrinėjimą.“

4. Pakeisti 36 straipsnio 2 dalį, ją išdėstyti taip ir laikyti 4 dalimi:

„4. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos ar jos įgalioto teritorinio skyriaus mobiliosios komandos specialistas, reaguodamas į pranešimą apie galimą smurto prieš vaiką naudojimą, galimai kilusį realų ir tiesioginį pavojų vaiko saugumui, sveikatai, gyvybei, visus šio straipsnio 1 dalyje nurodytus veiksmus privalo atlikti pranešimo gavimo dieną, tačiau ne vėliau kaip per 6 valandas nuo pranešimo gavimo momento.“

5. Pakeisti 36 straipsnio 3 dalį, ją išdėstyti taip ir laikyti 5 dalimi:

„5. Policijos pareigūnai, įvykio vietoje nustatę galimą šiurkštų vaiko teisių pažeidimą, privalo apie įvykį nedelsdami, tačiau ne vėliau kaip kitą dieną, informuoti Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą ar jos įgaliotą teritorinį skyrių.“

6. Pripažinti netekusiomis galios 36 straipsnio 4-7 dalis.

12 straipsnis. Įstatymo papildymas 36¹ straipsniu

Papildyti įstatymą 36¹ straipsniu ir jį išdėstyti taip:

„36¹ straipsnis. Vaiko paėmimas iš nesaugios aplinkos, kuri nėra vaiko gyvenamoji vieta

1. Policijos pareigūnai, įvykio vietoje radę vaiką be tėvų ar kitų asmenų, kuriems vaikas yra patikėtas prižiūrėti, globos, privalo nedelsdami imtis veiksmų užtikrinti vaiko saugumą, paimti vaiką iš nesaugios aplinkos, kuri nėra vaiko gyvenamoji vieta, ir imtis veiksmų grąžinti vaiką tėvams.

2. Jei vaiko grąžinti yra neįmanoma dėl CK 6.254 straipsnio 1–2 dalyse nurodytų pagrindų, vaikas perduodamas Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai ar jos įgaliotam teritoriniam skyriui. Jeigu su vaiku yra kiti vaiko šeimos nariai ar giminaičiai, pagal savo amžių ir sveikatos būklę galintys prižiūrėti vaiką, yra laikoma, jog vaikas yra patikėtas jiems prižiūrėti, nebent būtų nustatyta kitaip.

3. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, nustatęs vaiko buvimą jam nesaugioje aplinkoje, kuri nėra vaiko gyvenamoji vieta, kurioje kyla realus pavojus vaiko saugumui, sveikatai ar gyvybei, skubiai paima vaiką, ir nedelsiant imasi veiksmų dėl vaiko grąžinimo jo tėvams ar kitiems jo atstovams pagal įstatymą.

4. Kai kyla grėsmė vaiko, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos ar jos įgalioto teritorinio skyriaus darbuotojų ar kitų asmenų, dalyvaujančių paimant vaiką iš aplinkos, kurios nėra vaiko gyvenamoji, gyvybei ar sveikatai ir būtina užtikrinti jų saugumą, šiam procesui užtikrinti yra pasitelkiami policijos pareigūnai.

5. Nustatęs, kad vaikas negali būti grąžintas vaiko tėvams ar vaiko atstovams pagal įstatymą dėl CK 6.254 straipsnio 1–2 dalyse nurodytų pagrindų ar dėl to, kad gali kilti realus pavojus vaiko sveikatai ar gyvybei, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, imasi 36³ straipsnio 1 dalyje nurodytų veiksmų.“

13 straipsnis. Įstatymo papildymas 36² straipsniu

Papildyti įstatymą 36² straipsniu ir jį išdėstyti taip:

„36² straipsnis. Vaiko paėmimas iš vaiko atstovų pagal įstatymą

1. Vaiko ryšių su biologiniais tėvais ar įtėviais nutraukimas yra galimas tik tada, kai kyla realus ir tiesioginis pavojus vaiko gyvybei, sveikatai ar normaliai raidai arba tėvai arba turimas vienintelis iš tėvų sistemingai piktnaudžiauja tėvų valdžia, o visos pagalbos šeimai priemonės yra nevaisingos.

2. Vaikas priverstinai gali būti paimamas iš jo tėvų ar vaiko atstovų pagal įstatymą tik tuo atveju, jei tai yra proporcinga priemonė, būtina siekiant išvengti tiesioginio ir realaus pavojaus vaiko gyvybei, sveikatai, ir šis pavojus negali būti pašalinamas kitomis priemonėmis.

3. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos specialisto sprendimas paimti vaiką iš jo tėvų ar vaiko atstovų pagal įstatymą visais atvejais turi būti pagrįstas ir motyvuotas, nurodant aplinkybes, kodėl vaiko nebuvo įmanoma apsaugoti kitais būdais ir pagrindžiant sprendimo paimti vaiką proporcingumą.

4. Vaiko paėmimo iš jo tėvų ar vaiko atstovų pagal įstatymą metu privalo dalyvauti tėvai ar vienas iš tėvų, ar vaiko atstovų pagal įstatymą. Jei tėvų arba turimo vienintelio iš tėvų nėra, vaikui steigiama laikinoji globa (rūpyba) Civilinio kodekso 3.254 straipsnyje numatytais pagrindais.

5. Vaiko paėmimas iš saugios aplinkos negalimas.

6. Vaiko paėmimo iš jo tėvų ar vaiko atstovų pagal įstatymą atveju vaikas yra perduodamas kitam vaiko atstovui pagal įstatymą arba šeimos nariui, arba giminaičiui,

kuris pagal savo amžių ir sveikatos būklę gali pasirūpinti vaiku. Tik nesant tokios galimybės, vaikas perduodamas laikinam globėjui.“

14 straipsnis. Įstatymo papildymas 36³ straipsniu

Papildyti įstatymą 36³ straipsniu ir jį išdėstyti taip:

„36³ straipsnis. Vaiko paėmimas iš jo atstovų pagal įstatymą skubos tvarka

1. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos ar jos įgalioto teritorinio skyriaus mobiliosios komandos specialistas, nustatęs realų ir tiesioginį pavojų vaiko sveikatai, gyvybei jo gyvenamojoje aplinkoje, kuris negali būti pašalintas kitais būdais, skubiai laikinai paima vaiką iš jam nesaugios aplinkos, esant reikalui pasitelkdamas policijos pareigūnus dėl 36² straipsnio 1 dalyje nurodytų aplinkybių, ir imasi šių veiksmų:

1) užtikrina vaiko laikiną apgyvendinimą šio įstatymo 43 straipsnyje nustatyta tvarka;

2) vadovaudamasis šio įstatymo 37 ir 38 straipsniais, inicijuoja pagalbos vaikui ir šeimai poreikio vertinimą ir atvejo vadybos procesą;

3) teikia motyvuotą siūlymą Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai ar jos įgaliotam teritoriniam skyriui paimti vaiką iš jo tėvų ar vaiko atstovų pagal įstatymą.

2. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgalioto teritorinis skyrius, vadovaudamasis šio įstatymo 42 straipsniu, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas Civilinio kodekso 3.254¹ straipsnyje nustatyta tvarka kreipiasi į teismą dėl leidimo paimti vaiką iš jo tėvų ar vaiko atstovų pagal įstatymą išdavimo bei Civiliniame kodekse nustatytais atvejais organizuoja laikinosios globos (rūpybos) vaikui nustatymą.“

15 straipsnis. Įstatymo papildymas 36⁴ straipsniu

Papildyti įstatymą 36⁴ straipsniu ir jį išdėstyti taip:

„36⁴ straipsnis. Vaiko paėmimas iš tėvų ar vaiko atstovų pagal įstatymą, kai jie sistemingai piktnaudžiauja tėvų valdžia, o visos kompleksinės pagalbos priemonės yra nevaisingos

Jei atvejo vadybos metu paaiškėja, kad vaiko tėvai ar vaiko atstovai pagal įstatymą nesirūpina, nesidomi vaiku, sistemingai šiurkščiai pažeidinėja vaiko teises, o kompleksinės

pagalbos priemonės yra neveiksmingos dėl to, kad tėvai vengia atlikti savo pareigas, auklėti vaikus, piktnaudžiauja tėvų valdžia arba nesirūpina vaikais, esant motyvuotam atvejo vadybininko siūlymui Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius gali kreiptis į teismą dėl vaiko paėmimo iš jo tėvų ar vaiko atstovų pagal įstatymą Civilinio kodekso 3.254¹ straipsnyje nustatyta tvarka. Tokiu atveju taikoma šio įstatymo 36³ straipsnyje nustatyta tvarka.“

16 straipsnis. 37 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 37 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Visais atvejais su šeima dirba atvejo vadybininko sudaryta specialistų komanda, kurioje turi pareigą dalyvauti atvejo vadybininko kviečiami sveikatos priežiūros, švietimo, socialines paslaugas toje savivaldybėje teikiančių įstaigų, atitinkamų teisėsaugos institucijų atstovai ar kitų sričių specialistai pagal vaiko poreikius. Taip pat gali būti kviečiami dalyvauti vietos bendruomenės ir nevyriausybinių organizacijų atstovai.“

2. Pakeisti 37 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Vaikams, patiriantiems socialinius sunkumus, turintiems specialiųjų poreikių, teisę pažeidusiems vaikams ar kitais atvejais, turi būti taikoma atvejo vadyba, taip pat įstatymu taip pat garantuojama kompleksinė pagalba. Ši pagalba taip pat teikiama tokių vaikų tėvams ir kitiems jų atstovams pagal įstatymą, teikiant būtinas paslaugas, jeigu yra poreikis, – kompleksinę ilgalaikę pagalbą.“

3. Pakeisti 37 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Atvejo vadybą sudaro:

1) šeimos poreikių dėl pagalbos teikimo ir socialinės rizikos lygio šeimoje vertinimas, pagalbos organizavimas, vaiko individualių poreikių ir šeimos socialinės aplinkos, rizikų ir galimų pagalbos šaltinių įvertinimas;

2) pagalbos plano sudarymas pagal poreikio lygį;

3) pagalbos plano įgyvendinimas;

4) šeimos stebėseną;

5) periodinis pagalbos plano peržiūrų organizavimas ne rečiau kaip kartą per pusmetį, o kai yra motyvuotas tėvų prašymas – ne vėliau kaip per 30 dienų. Jeigu vaikas

paimtas iš jo tėvų ar vaiko atstovų pagal įstatymą, pagalbos planas peržiūrimas išnykus realiam pavojui vaiko sveikatai ar gyvybei, bet ne vėliau kaip po 30 dienų, paskesnius kartus – ne rečiau kaip kartą per keturis mėnesius, pagalbos plano įgyvendinimo įvertinimas. Jeigu yra poreikis, pagalbos plano peržiūros gali būti atliekamos ir dažniau, negu nurodyta šiame punkte.“

4. Pakeisti 37 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„6. Bet kuriuo atvejo vadybos proceso etapu, jeigu iškyla realus pavojus vaiko sveikatai ar gyvybei, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius turi imtis skubių veiksmų, nurodytų šio įstatymo 36³ straipsnio 1 dalyje.“

17 straipsnis. 38 straipsnio pripažinimas netekusiu galios

Pripažinti netekusiu galios 38 straipsnį.

18 straipsnis. Įstatymo papildymas 38¹ straipsniu

Papildyti įstatymą 38¹ straipsniu ir jį išdėstyti taip:

„38¹ straipsnis. Pagalbos vaikui ir šeimai poreikio vertinimas

1. Pagalbos vaikui ir šeimai poreikis vertinamas:

- 1) tėvų prašymu;
- 2) švietimo ir ugdymo įstaigų pedagogų, sveikatos priežiūros įstaigose dirbančių socialinių darbuotojų ar kitų socialinės srities specialistų iniciatyva;
- 3) Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos ar jos įgalioto teritorinio skyriaus mobilios komandos specialistams 36 straipsnyje nustatyta tvarka nustatčius, jog yra padarytas šiurkštus vaiko teisių pažeidimas ir egzistuoja pagalbos vaikui ir šeimai teikimo poreikis.

2. Pirminį vaiko ir šeimos vertinimą atlieka socialinis darbuotojas arba socialinis pedagogas pagal kompetenciją. Socialinis darbuotojas arba socialinis pedagogas įvertinęs vaiko ir šeimos poreikius ir nustatęs pagalbos poreikį, kartu su tėvais priima sprendimą dėl pagalbos vaikui ir šeimai bei su tuo susijusių paslaugų teikimo.

3. Paaikšėjus, kad egzistuoja kompleksinių paslaugų vaikui ir šeimai poreikis, atvejis yra perduodamas atvejo vadybininkui, kuris atlieka išsamų vaiko ir šeimos poreikių vertinimą.

4. Atvejo vadybininkas, atlikęs išsamų vaiko ir šeimos poreikių vertinimą, ir nustatęs kompleksinės pagalbos vaikui ir šeimai būtinybę, inicijuoja atvejo vadybą ir kompleksinių paslaugų vaikui ir šeimai teikimą.“

19 straipsnis. 39 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 39 straipsnio pavadinimą ir jį išdėstyti taip:

„39 straipsnis. Veiksmi, esant kompleksinių paslaugų vaikui ir šeimai poreikiui“.

2. Pakeisti 39 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Esant kompleksinių paslaugų vaikui ir šeimai poreikiui Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka teikia prašymą savivaldybės administracijos direktoriui dėl atvejo vadybininko paskyrimo.“

3. Pakeisti 39 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Atvejo vadybininkas per 7 darbo dienas nuo jo paskyrimo dienos organizuoja atvejo nagrinėjimo posėdį, į kurį kviečia:

1) socialinį darbuotoją, dirbantį su šeimomis, patiriančiomis socialinę riziką, sveikatos priežiūros įstaigos specialistą, švietimo įstaigos, kurioje vaikas yra ugdomas, atstovą, kitus specialistus, dirbančius su vaiku ir šeima ir galinčius jiems suteikti pagalbą. Posėdyje gali dalyvauti bendruomenės ir nevyriausybinių organizacijų atstovai, atstovaujantys šeimų interesus, nebent tėvai ar kiti vaiko atstovai pagal įstatymą tam prieštarautų;

2) vaiką (pagal poreikį) ir jo tėvus ar kitus jo atstovus pagal įstatymą.“

4. Pakeisti 39 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Nagrinėjant atvejį išklausoma vaiko nuomonė (jeigu jis dalyvauja) arba vaiko nuomonę pateikia su vaiku dirbantis specialistas, taip pat išklausomi vaiko tėvų ar kitų jo

atstovų pagal įstatymą paaiškinimai arba šie paaiškinimai pateikiami raštu. Posėdžio metu pateikta informacija apie privatų šeimos gyvenimą yra konfidenciali. Vaiko tėvų arba vaiko atstovų pagal įstatymą viešinamai informacijai apie šeimos privatų gyvenimą konfidencialumo reikalavimas nėra taikomas. Atvejo vadybos posėdis yra protokoluojamas ir yra daromas posėdžio audiovizualinis įrašas.“

5. Pakeisti 39 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Nagrinėjant atvejį esant kompleksinių paslaugų vaikui ir šeimai poreikiui, atvejo vadyba vykdoma ir pagalbos planas sudaromas šio įstatymo 37 ir 41 straipsniuose nustatyta tvarka.“

6. Pakeisti 39 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Atvejo vadybos metu atliekant pagalbos plano peržiūrą ir paaiškėjus, kad krizė šeimoje gilėja, vaiko tėvai ar kiti jo atstovai pagal įstatymą nededa pastangų ir nekeičia elgesio ir toliau vengia atlikti savo pareigas, nesirūpina vaiko saugumu ir jo auklėjimu, piktnaudžiauja tėvų valdžia, vaiko tėvai ar kiti vaiko atstovai pagal įstatymą gali būti įspėjami dėl atsakomybės jiems taikymo. Pagalbos plano peržiūros metu nustatčius, kad dėl krizės šeimoje atsiranda intensyvesnės pagalbos vaikui ir šeimai poreikis, gali būti atliekami šio įstatymo 40 straipsnyje nustatyti veiksmai.“

20 straipsnis. 40 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 40 straipsnio pavadinimą ir jį išdėstyti taip:

„40 straipsnis. Veiksmai, nustačius vaikui ir šeimai reikalingos intensyvios pagalbos poreikį“.

2. Pakeisti 40 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„Jei išsamaus vaiko ir šeimos poreikių vertinimo metu atvejo vadybininkas, nustatęs, kad yra reikalingas didesnis pagalbos vaikui ir šeimai mastas, kas leidžia pagrįsti gilesnę intervenciją į šeimą nepaimant vaiko iš tėvų ar vaiko atstovų pagal įstatymą, priima sprendimą suintensyvinti pagalbą šeimai.“

3. Pripažinti netekusiomis galios 40 straipsnio 2-4 dalis.

4. Papildyti 40 straipsnį naujomis dalimis ir jas išdėstyti taip:

„2. Sprendimo suintensyvinti pagalbą šeimai priėmimui yra taikoma 39 straipsnio 2–3 dalyse nustatyta procedūra.

3. Priėmus sprendimą suintensyvinti pagalbą šeimai, atvejo vadybininkas parenka tam reikalingus būdus ir priemones. Intensyvesnės pagalbos teikimas šeimai gali apimti lankomąją priežiūrą, šeimos apgyvendinimą krizių centre ar kitą analogišką pagalbą, kurios metu šeima stebima ir ugdomi vaiko priežiūrai reikalingi įgūdžiai. Intensyvių paslaugų šeimai teikimo tvarką ir jų apimtį nustato Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

4. Po intensyvios pagalbos teikimo atliekamas įvertinimas dėl tolesnio vaiko tėvų ar vaiko atstovų pagal įstatymą gebėjimo rūpintis vaiku.“

5. Pakeisti 40 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Baigus intensyvų darbą su šeima ir paaiškėjus, kad:

1) tėvai įgijo reikiamus įgūdžius, leidžiančius jiems savarankiškai pasirūpinti vaiku, ir nebėra kompleksinių paslaugų vaikui ir šeimai poreikio, atvejo vadyba baigiama, o savivaldybė užtikrina šeimos stebėseną – ne ilgiau kaip 3 mėnesius vykdo šeimos lankomąją priežiūrą;

2) tėvai dar neįgijo reikiamų įgūdžių, leidžiančių jiems savarankiškai pasirūpinti vaiku, ir tebeegzistuoja kompleksinių paslaugų vaikui ir šeimai poreikis, toliau taikoma atvejo vadyba pagal šio įstatymo 39 straipsnio nuostatas;

3) tėvai nesistengia keisti savo netinkamo elgesio su vaiku, toliau vengia atlikti savo pareigas, auklėti vaikus, sistemingai piktnaudžiauja tėvų valdžia arba nesirūpina vaiku, vaikas ir šeima ruošiami vaiko paėmimui iš jo tėvų ar vaiko atstovų pagal įstatymą ir globaliai.“

6. Pakeisti 40 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„6. Atvejo vadybos metu atliekant pagalbos plano peržiūrą ir paaiškėjus, kad vaiko tėvai ar kiti jo atstovai pagal įstatymą nedėjo pastangų ir nepakeitė savo elgesio, toliau vengia atlikti savo pareigas, auklėti vaikus, sistemingai piktnaudžiauja tėvų valdžia arba nesirūpina vaikais, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius motyvuotu atvejo vadybininko teikimu kreipiasi į teismą dėl vaiko paėmimo iš įstatyminių atstovų 36³ straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka ir (arba) Civilinio kodekso nustatyta tvarka kreipiasi į teismą dėl laikino ar neterminuoto tėvų valdžios apribojimo, vaiko nuolatinės globos (rūpybos) nustatymo ir išlaikymo vaikui priteisimo.

Tokiu atveju vaiko laikinoji globa (rūpyba) tęsiama, kol teismas priims sprendimą dėl laikino ar neterminuoto tėvų valdžios apribojimo, nuolatinės globos (rūpybos) nustatymo ir išlaikymo vaikui priteisimo. Teismui atmetus ieškinį dėl laikino ar neterminuoto tėvų valdžios apribojimo ir nuolatinės globos (rūpybos) nustatymo, laikinoji globa (rūpyba) tęsiama Civilinio kodekso ir šio įstatymo nustatyta tvarka.“

7. Pakeisti 40 straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip:

„7. Atvejo vadybos metu atliekant pagalbos plano peržiūrą ir paaiškėjus, kad vaiko tėvai ar kiti jo atstovai pagal įstatymą pradeda keisti savo elgesį ir rūpintis vaiko saugumu, auklėjimu ir priežiūra, tačiau išlieka kompleksinių paslaugų vaikui ir šeimai poreikis, yra koreguojamas pagalbos planas ir atliekami kiti šio įstatymo 39 straipsnio 4 ir 6 dalyse numatyti veiksmai.“

21 straipsnis. 41 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 41 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Atvejo vadybininkas įvertina vaiko ir šeimos poreikius bei jos aplinką, telkia bendruomenės narius ir specialistus reikalingai pagalbai teikti bei koordinuoja pagalbos vaikui ir šeimai procesą. Atvejo vadybininkas padeda rasti šeimai geriausią problemų sprendimo būdą, sudaro sąlygas šeimai spręsti problemas, nuolat stebi ir koreguoja intensyvaus prevencinio ir socialinio darbo procesus.“

2. Pakeisti 41 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Atvejo vadybininkas per 7 darbo dienas nuo jo paskyrimo:

1) atlieka šeimos poreikių pagalbai įvertinimą, pareikalaudamas iš švietimo, socialines paslaugas teikiančių įstaigų, teisėsaugos institucijų, vietos bendruomenės ir nevyriausybinų organizacijų turimos informacijos apie vaiką, jo šeimą ar kitus svarbius vaikui asmenis. Ši informacija atvejo vadybininkui teikiama neatlygintinai;

2) kai yra tarnybinis būtinumas, vaiko atvejo vadybininkas turi teisę neatlygintinai gauti išvadas iš sveikatos priežiūros įstaigos, kurioje yra priregistruotas vaikas, dėl vaikui suteiktų ir reikalingų suteikti sveikatos priežiūros paslaugų ar išvadas dėl vaiko atstovų pagal įstatymą sveikatos būklės iš sveikatos priežiūros įstaigos, kurioje jie yra

priregistruoti, asmens sveikatos priežiūros įstaigos darbuotojams nurodant, ar jų sveikatos būklė leidžia pasirūpinti vaiku;

3) inicijuoja pagalbos plano sudarymą kartu su specialistais, kurie dalyvauja vaiko atvejo vadyboje, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos ar jos įgalioto teritorinio skyriaus atstovu ar kitais šio įstatymo 39 straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytais subjektais.“

3. Pakeisti 41 straipsnio 6 dalies 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1) nusiunčia vaiko atstovus pagal įstatymą gauti paslaugų ir koordinuoja jų teikimą, prireikus suteikia vaiko tėvams ar kitiems jo atstovams pagal įstatymą informaciją apie galimybes dalyvauti tėvystės įgūdžių ugdymo, vaiko apsaugos nuo smurto užtikrinimo mokymuose, pagal poreikį nukreipia vaiko tėvus ar jo atstovus pagal įstatymą gauti taikinamojo tarpininkavimo (mediacijos) paslaugas ir informaciją apie kitas šeimai reikalingas paslaugas;“

4. Pakeisti 41 straipsnio 6 dalies 5 punktą ir jį išdėstyti taip:

„5) nustatęs, kad pagalbos plane nustatytos priemonės ir teiktos paslaugos per 12 mėnesių nepadėjo vaiko atstovams pagal įstatymą ir kartu su vaiku gyvenantiems asmenims pakeisti elgesio su vaiku, jie neužtikrina vaiko teisių arba pažeidžia jas ir dėl to yra realus ir tiesioginis pavojus vaiko saugumui, sveikatai ar gyvybei, atvejo vadybininkas kreipiasi į Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą ar jos įgaliotą teritorinį skyrį ir teikia jai (jam) siūlymą dėl vaiko paėmimo iš įstatyminių atstovų bei globos (rūpybos) vaikui nustatymo. Šiame punkte nurodytas 12 mėnesių terminas gali būti trumpesnis, jeigu jo pakanka atitinkamoms išvadoms padaryti.“

5. Pripažinti netekusia galios 41 straipsnio 7 dalį.

22 straipsnis. 42 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 42 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, gavęs motyvuotą mobilios komandos specialisto ar atvejo vadybininko siūlymą paimti vaiką iš vaiko tėvų ar vaiko atstovų pagal įstatymą:

1) ne vėliau kaip per 3 darbo dienas Civilinio kodekso 3.254¹ straipsnyje nustatyta tvarka kreipiasi į teismą dėl leidimo paimiti vaiką iš jo tėvų ar kitų jo atstovų pagal įstatymą išdavimo;

2) gavęs teismo leidimą šio įstatymo 36³ straipsnyje nustatyta tvarka paima vaiką iš jo tėvų ar vaiko atstovų pagal įstatymą.“

2. Pakeisti 42 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Prašymas dėl leidimo paimiti vaiką iš jo tėvų ar kitų jo atstovų pagal įstatymą nagrinėjamas Civilinio proceso kodekso XIX skyriuje nustatyta tvarka.“

3. Pakeisti 42 straipsnio 5 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) jeigu kyla realus ir tiesioginis pavojus vaiko saugumui, sveikatai ar gyvybei, skubiai paima vaiką iš jam nesaugios aplinkos ir kreipiasi į teismą dėl leidimo paimiti vaiką iš jo tėvų ar kitų jo atstovų pagal įstatymą.“

23 straipsnis. 43 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 43 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Jeigu šio įstatymo 36¹ straipsnio 5 dalyje nustatytais pagrindais vaikas, paimitas iš jam nesaugios aplinkos, negali būti grąžintas tėvams ar kitiems vaiko atstovams pagal įstatymą, jis laikinai apgyvendinamas saugioje aplinkoje Civilinio kodekso 3.264 straipsnio 5 dalyje nustatyta prioriteto tvarka.“

2. Papildyti 43 straipsnį nauja dalimi ir ją išdėstyti taip:

„4. Vaiko laikino apgyvendinimo pas laikiną globėją, o taip pat nukreipimo į sveikatos priežiūros įstaigą, kai reikia ištirti vaiko sveikatos būklę ar suteikti jam sveikatos priežiūros paslaugas, atveju yra užtikrinama vieno iš tėvų, kurio elgesys nekelia tiesioginio realaus pavojaus vaiko gyvybei ar sveikatai, galimybė būti kartu su vaiku.“

24 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas įsigalioja 2019 m. gegužės 1 d.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir jos įgaliotos valstybės institucijos iki 2019 m. balandžio 30 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Lietuvos Respublikos Prezidentas

1. Mindaugas PUIDOKAS
2. Rimantas Jonas DAGYS
3. Petras VALIŪNAS
4. Andrius PALIONIS
5. Naglis PUTEIKIS
6. Rita TAMASUNIENĖ
7. Povilas URBŠYS
8. Arūnas GUMULIAUSKAS
9. Aušra PAPIRTIENĖ
10. Alfredas Stasys NAUSĖDA
11. Aurimas GAIDŽIŪNAS
12. Zenonas STREIKUS
13. Stasys TUMĖNAS
14. Juozas RIMKUS
15. Gediminas VASILIAUSKAS (atšaukė parašą 2019-01-16)
16. Artūras SKARDŽIUS
17. Valius AŽUOLAS
18. Petras NEVULIS (atšaukė parašą 2018-11-30)
19. Kęstutis BARTKEVIČIUS
20. Andriejus STANČIKAS
21. Česlav OLŠEVSKI
22. Michal MACKEVIČ
23. Irina ROZOVA
24. Dainius GAIŽAUSKAS
25. Raimundas MARTINĖLIS
26. Kęstutis BACVINKA
27. Vanda KRAVČIONOK
28. Dainius KEPENIS
29. Laimutė MATKEVIČIENĖ (atšaukė parašą 2018-11-30)
30. Valerijus SIMULIK (atšaukė 2018-12-04)
31. Juozas BAUBLYS (atšaukė parašą 2018-12-04)
32. Ričardas JUŠKA (atšaukė parašą 2018-11-28)
33. Juozas IMBRASAS
34. Algimantas DUMBRAVA
35. Valentinas BUKAUSKAS
36. Rimantas SINKEVIČIUS
37. Vytautas RASTENIS (atšaukė parašą 2018-11-30)
38. Leonard TALMONT

39. Petras GRAŽULIS
40. Stasys JAKELIŪNAS
41. Jonas VARKALYS (atšaukė parašą 2018-11-28)
42. Jaroslav NARKEVIČ
43. Levutė STANIUVIENĖ
44. Lauras STACEVIČIUS
45. Gintautas KINDURYS
46. Kęstutis SMIRNOVAS
47. Audrys ŠIMAS (atšaukė parašą 2018-11-30)
48. Vida AČIENĖ
49. Viktoras RINKEVIČIUS
50. Algimantas KIRKUTIS
51. Algirdas BUTKEVIČIUS
52. Egidijus VAREIKIS
53. Virgilijus PODERYS
54. Eugenijus JOVAIŠA
55. Sergejus JOVAIŠA (atšaukė parašą 2018-11-26)
56. Rima BAŠKIENĖ (atšaukė parašą 2018-11-30)
57. Irena HAASE (atšaukė parašą 2018-11-26)
58. Arvydas NEKROŠIUS